

Anàlisi d'una obra musical

Tot i que no sempre es poden comentar tots els aspectes que trobaràs a continuació, quan fas un anàlisi musical cal tenir en compte:

A Anàlisi formal-estructural:

1. Aspectes estructurals/ formals
2. Aspectes melòdics
3. Aspectes rítmics
4. Aspectes dinàmics
5. Aspectes tímbrics / agrupació instrumental
6. Aspectes texturals

1. Aspectes estructurals / formals

Discriminació i anàlisi perceptiva de:

- els elements estables (motius, temes, frases)
- els elements de transició (passatges pont i conductius)
- les principals característiques estructurals del conjunt d'una secció
- el nombre de seccions
- la forma global de l'obra en el cas que aquesta s'escolti íntegrament

Si és possible, representar gràficament l'estructura de l'obra: emprant lletres (AB, ABA..., bé amb grafia no convencional (per a elements que es repeteixen utilitzar el mateix símbol). Aquesta representació ens pot ajudar a l'hora d'ubicar els altres elements del llenguatge musical i observar la seva utilització al llarg de l'obra. Formes bàsiques: Simple (A), Binària (AB), Ternària (ABA), Rondó (ABACA), Estròfica (a a a a), Copla Tornada (a B), formes imitatives (motet, fuga), tema amb variacions, sonata, formes cícliques, improvisatòries...

2. Aspectes melòdics

Discriminació i anàlisi perceptiva de:

- la tessitura i l'àmbit
- els començaments (anacrúsic, tètic, acèfal), i el finals (suspensiu-conclusiu) de la frase
- els processos complementaris de tensió i distensió i d'antecedent-conseqüent
- el tractament del material melòdic: diatonisme (tonal/modal) /cromatisme

- l'evolució melòdica predominant per graus conjunts, salts o equilibri d'ambdós
- En el cas que es tracti de música vocal s'avaluarà la relació del fraseig musical amb els versos o l'estructura estròfica del poema

Si és possible, Identificar si l'obra és tonal o pertany a un altre sistema d'organització (modalitat, atonalitat). Percebre l'escala o el mode (Mayor o menor, d'altres: dóric, frigi, lidi, mixolidi, eólic). Percebre la successió bàsica d'acords o cadences més importants (suspensives o conclusives). En la melodia podem dibuixar el seu perfil (línia recta/plana o curva/ondulant,), analitzar la seva intervàlica (si es tracta de una melodia amb salts o una línia melòdica més continua, o si presenta algun interval característic), si es compona de frases regulars – n° de compassos-, estructura de las frases, si té un àmbit ampli/obert o reduït/ estret, si es mou en el registre greu o agut..., si la melodia es clara i neta o bé es tracta d'una melodia ornamentada. Si la melodia flueix o bé es una melodia discontinua.

3. Aspectes rítmics

Discriminació i anàlisi perceptiva de:

- els patrons i canvis de figuració rítmica
- la mètrica i el compàs
- la rellevància del factor rítmic en l'obra

Intentar interioritzar el cor de la música (pulsació) i d'acord amb aquest indicar aproximadament el tempo o velocitat de l'obra (lent, mig o ràpid) i si es produeixen variacions de ritme (agògica), el tipus de ritme (lliure, mètric, rítmic), compàs (binari, ternari, quaternari, a un, d'amalgama) i subdivisió (binària, ternària), començament (anacrúsic, tètic, acèfal), figuracions rítmiques (duració-element quantitatiu-) mes reiterades (figura predominant, ritme marcat, amb obstinats, variat,...) i àmbit rítmic, presència de desplaçaments d'accents (accentuació element qualitatiu): síncope, notes a contratemps, accents en parts dèbils. Transcripció dels principals motius rítmics de l'obra.

4. Aspectes dinàmics

Discriminació i anàlisi perceptiva dels diferents graus d'intensitat sonora:

- l'ús de *crescendo* i/o *decrescendo* (paper dels reguladors)
- l'ús dels contrastes entre *f* i *p*
- la importància del paràmetre de la dinàmica en l'obra

Es poden comentar aspectes de la dinàmica o intensitat, (lineal, expressiva, terrasses), articulació, opcions d'interpretació, qualitat de la gravació,...

5. Aspectes tímbrics / agrupació instrumental

Discriminació i anàlisi perceptiva en:

- el reconeixement de la formació instrumental i/o vocal en la seva globalitat (orquestra, grup de cambra, cor, orquestra i cor, duet, solista acompanyat, etc.)
- el reconeixement dels principals instruments o de la tessitura de les principals veus solistes
- la determinació dels diàlegs més sobresortints entre instruments, entre veus o entre veus i instruments

Breu comentari dels instruments i/o veus que apareixen i altres aspectos que es considerin de la tímbrica en cas de que apareguin (tipus agrupació, efectes tímbrics, combinacions instrumentals, tècniques emprades, alternances i jocs tímbrics...)

6. Aspectes texturals

Discriminació i anàlisi perceptiva de:

- la textura polifònica, o contrapuntística
- la textura homofònica o acòrdica
- la textura de la melodia acompanyada
- l' heterofonia en la música contemporània i algunes músiques de caire ètnic o popular contingut propi: música contemporània (el puntillisme) i algunes músiques ètniques
- la importància del factor textural en l'obra

Intentar definir la combinació i l'entremat format entre les diferents veus (les textures més freqüents: una sola melodia sense acompanyament – monodia-, dos o varies melodies amb diferent ritme simultànies – polifonia o contrapunt-, totes les veus amb el mateix ritme en blocs d'acords –homofonia u homoritmia- o melodia amb acompanyament d'acords). Comentar aspectes del tractament harmònic, del tipus d'acompanyament, si apareixen veus interiors...

7. Aspectes referits a la relació formal i semàntica del text amb la música (en el cas que es tracti de música vocal)

Anàlisi i comentari sobre la relació formal i semàntica que mantenen la música i el text en la peça escoltada tenint en compte els següents apartats:

- el gènere literari al qual pertany el text (poesia amorosa, text ritual, etc.)
- la funció del text en la música
- les correspondències formals que poden establir-se entre les parts del text i les seccions musicals
- la determinació dels versos o paraules que queden especialment reforçats per la música.

Si la música és vocal, podem indicar l' idioma, temàtica, número de síl·labes per text (sil·làbic, melismàtic o neumàtic), la relació formal entre text i música (si l'estructura del text condiona l'estructura de la música o a l'inrevés), i la relació semàntica (quan s'intenta pintar amb la música el que vol expressar el text).

B Aspectes referits a la relació formal i semàntica del text amb la música (en el cas que es tracti de música vocal) determinat l'estil, gènere, època, ubicació geogràfica i context cultural (entre cent i cent cinquanta paraules).

Descripció i anàlisi perceptiva, artística i cultural de:

- estil de l'obra (ubicar el període estètic comentant les característiques del període) gènere musical al qual l'obra pertany
- època en la qual l'obra va ser composta lloc geogràfic en què l'obra pot situar-se (lloc de creació i interpretació,...)
- context cultural (històric, artístic, polític, etc.) en el qual l'obra pot inscriure's (es pot comentar el moment vital de l'autor i la relació entre biografia i obra / L'obra completa de l'autor o grup fent referències a altres obres de l'autor o grup / La funció artística, social o contextual en quant a l'ús de la música)

Estil de l'obra Identificar si es tracta de música clàssica occidental (medieval, renaixement, barroc, clàssic, romàntic, segle XX,...), música moderna (jazz, pop, rock i els seus estils,...), música ètnica

Època: contextualitzar l'estil musical en el període històric i comentar el gènere musical (si la obra és vocal, instrumental o mixta) i el gènere específic: simfònic, camerístic, per solista, concertístic, òpera, etc. o bé si es tracta de Música culta, popular, tradicional o Músiques del món. Diferenciar també si religiós o profà)

Context cultural situació de l'obra i el compositor en el seu context comentant aspectes extramusicals com poden ser el tipus de públic al qual es dirigeix l'obra, dades sobre l'interpret o grup i valoració de la seva trajectòria, ... aspectes publicitaris i promocionals, gires, discos...

Aspectes estructurals-formals

- Entenem per **estructura** la disposició interna de les parts del discurs musical, és a dir, tots els paràmetres anteriorment contemplats serien, d'acord amb aquesta concepció, elements estructurals.
- Entenem **forma** com el resultat global de la disposició interna, com una unitat extensa que podem vincular a alguns dels tipus generals que figuren en la graella exposada a continuació.
- L'anàlisi s'ha de centrar en l'estructura interna del discurs, en els dos nivells esmentats, si s'escau.
- **Tipus formals.** En les audicions podran observar-se els següents tipus formals:

Tipus

exemples

desplegament basat en la juxtaposició de seccions diferents A B C D E ... , que trobem, per exemple, en:

formes per successió de seccions diferents

- algunes peces de polifonia antiga
- algunes peces de música contemporània
- algunes peces de músiques ètniques o improvisades

formes per repetició exacte o petit tipus primari

formes 'iteratives' (repetició constant, habitualment amb petites variants, d'un disseny melòdic o rítmic a a' a'' a''' etc. (en algunes músiques ètniques i en algunes obres minimalistes)

formes per repetició per seccions

forma estròfica, formes binària, ternària, rondó, forma amb ritornello

formes per repetició mitjançant la variació

tema amb variacions, baix obstinat, ground ...

formes per repetició per mitjà de la imitació

cànon, fuga, polifonia imitativa ...

formes per repetició per mitjà del desenvolupament

sonata clàssica i romàntica

Desplegament unitari del discurs musical a partir de la transformació contínua dels motius que trobem, per exemple en:

formes progressives

- algunes peces instrumentals o simfòniques a partir de la segona meitat del segle XIX
- en el drama romàntic i post-romàntic (Verdi, Wagner, Strauss)
- en algunes obres contemporànies

formes lliures

Estructures obertes que trobem, per exemple:

- en algunes fantasies o preludis instrumentals
- en algunes obres de caràcter descriptiu
- en la música aleatòria o indeterminada
- en algunes peces de jazz o de caràcter improvisat